

VERTROUWELIJK

CPN-AGITATIE CONTRA PROF. DR. J. KISTEMAKER

Medio oktober 1960 is de CPN in het partijdagblad De Waarheid een heftige agitatie-campagne begonnen tegen het in Nederland plaatsvindende onderzoek om door het zgn. ultra-centrifuge-procedé uranium te verrijken. Hierdoor zou op goedkopere wijze uranium, geschikt voor splijtingsdoeleinden, kunnen worden verkregen.

De actie van de CPN heeft zich de laatste tijd in het bijzonder gericht tegen de persoon van Prof. Dr. J. KISTEMAKER, onder wiens leiding het bedoelde onderzoek in het Laboratorium voor Massaspectografie van de Stichting Fundamenteel Onderzoek der Materie (FOM) te Amsterdam, plaatsvindt.

Ook de figuur van Prof. KETELAAR, voorzitter van de Commissie van de Werkgemeenschap voor massascheiding, waarin ook Prof. KISTEMAKER zitting heeft, blijft niet onbesproken. Deze agitatie past geheel in het kader van de sinds jaren door de CPN gevoerde actie tegen de Nederlandse bijdrage aan de NAVO en tegen de herbewapening van Duitsland, waarbij gesuggereerd wordt dat het onderzoek in het bijzonder ten behoeve van de voorziening van de Duitse strijdkrachten met atoomwapens plaatsvindt.

Zoals gebruikelijk appeleren de communisten hierbij aan de algemene weerzin tegen het Duitse militarisme en de gevoelens van onlust die opkomen wanneer over atoombewapening wordt gesproken.

De actie in De Waarheid werd ingezet na de verschijning van berichten in Amerikaanse kranten in de eerste week van oktober 1960 omtrent de in West-Duitsland ontdekte mogelijkheden voor het op goedkope wijze produceren van materiaal, geschikt voor atoomsplijting.

In de aanvang onderscheidden de publicaties zich niet van gebruikelijke agitatie. Enige dagen later, op 14 oktober, werd de werkzaamheid van het laboratorium voor Massaspectografie onder schot genomen en op 18 oktober kregen de steeds op de voorpagina gepubliceerde artikelen het karakter van een directe aanval op de persoon van Prof. Dr. KISTEMAKER.

Bij de artikelen is vermeld "van onze speciale verslaggever", achter welke aanduiding waarschijnlijk schuil gaat de Waarheid-journa-

VERTROUWELIJK

VERTROUWELIJK

list Jan SNELLEN, die al meer van dergelijke publicaties op zijn naam heeft.

Een kort overzicht van het verloop van de campagne en de elementen die daarbij door de Waarheid naar voren werden gebracht, is als bijlage bijgevoegd.

De CPN-leiding doet alle moeite om aan te tonen dat haar agitatie-campagne op een breed vlak aanslaat. De Waarheid rept van een groot aantal bij de redactie binnengekomen brieven, die met verontwaardiging over de affaire KISTEMAKER spreken.

"Het verontruste volk" heeft zich gedwongen gevoeld een schutting in de nabijheid van het laboratorium van Prof. KISTEMAKER en diens woning te bekladden met het opschrift "KISTEMAKER-A-bom-maker". Een aantal studenten heeft een bezoek gebracht aan Prof. KISTEMAKER, waarbij deze zou hebben uitgelaten niet bereid te zijn met hen te spreken over de ernstige beschuldigingen tegen hem ingebracht. Op 22 oktober werd in Amsterdam-Oost een demonstratie gehouden. Al deze activiteiten vonden natuurlijk plaats op instigatie van de CPN-leiding.

De CPN fractie in de Amsterdamse Gemeenteraad heeft n.a.v. door Harry VERHEIJ daar gestelde vragen omtrent het gevaar dat het onderzoek in Prof. KISTEMAKER's Laboratorium voor de bevolking oplevert op 26-10-'60 een persconferentie gehouden waarvoor de binnenlandse en buitenlandse pers was uitgenodigd.

De thans in gang zijnde campagne is een typisch staaltje van communistische agitatie-methodiek, dat ditmaal zeer sterk gericht is tegen een bepaald persoon.

Het vermoeden dat de CPN de opzet heeft om Prof. KISTEMAKER onmogelijk te maken en hem te dwingen zijn werkzaamheid als leider van het ultracentrifuge-onderzoek op te geven is bevestigd door een in besloten kring gedane uitlating van een vooraanstaande CPN-er.

Hierbij werd gewezen op de activiteit in de zaak Oberländer, die naar communistische opvatting, geleid heeft tot het aftreden van deze Minister van de Duitse Bondsrepubliek.

In de huidige campagne wordt een soortgelijk patroon gevolgd.

VERTROUWELIJK

VERTROUWELIJK

Geponeerd wordt dat Prof. KISTEMAKER al ten tijde van de bezetting voor de Duitsers werkzaam was en dat zijn huidige werkzaamheid slechts een continuering van zijn toenmalige activiteit is.

De uitwerking van de agitatie tegen prof. KISTEMAKER blijft vrijwel beperkt tot de kring van de lezers van het partijdagblad. De aandacht die de overige pers aan deze kwestie schenkt is zeer gering.

* Geen van de bladen, die op de communistische persconferentie te Amsterdam aanwezig waren heeft hierover tot nu toe gerept.

In de krant van 29 oktober 1960 geeft "De Waarheidredactie" lucht aan haar verontwaardiging hierover. Hierin klinkt spijt door over het niet bereiken van het verhoopte effect t.w. grotere publiciteit.

1 november 1960

* De Waarheid van 31 oktober 1960 drukt in extenso en nog zonder commentaar een artikel af verschenen in het Haarlems Dagblad van 27 oktober. In dit artikel wordt op voorzichtige wijze afstand genomen van de communistische agitatiecampagne.

O.m. wordt betoogd, dat het onderzoek tot vreedzame toepassing van de atoomenergie onvermijdelijk uitgaat van dezelfde basis, waarop het laboratoriumwerk voor militaire toepassing rust. Voorts dat het niet gaat een Nederlands geleerde of instituut bezig met een onderzoek (dat mogelijk ook de fabricage van atoombommen zal vergemakkelijken) voor die atoombommen aansprakelijk te stellen.

VERTROUWELIJK

Bijlage.Summiere Samenvatting van de berichten in De Waarheid over het Laboratorium voor Massaspectografie en prof. dr. J. KISTEMAKER (12 t/m 28 oktober 1960)12 oktober

Alarmerende berichten in enkele Amerikaanse kranten, waaruit blijkt dat West-Duitsland reeds lang bezig is met het vervaardigen van atoomwapens. Men heeft een methode ontwikkeld waarmee op tamelijk goedkope wijze door centrifuge de nodige grondstoffen kunnen worden verkregen. Daartoe geschikte apparaten worden reeds op de markt gebracht. Een ervan is geleverd aan Brazilië.

Amerika heeft Den Haag in verband hiermede om geheimhouding verzocht van de resultaten van het Nederlandse ultracentrifuge-onderzoek, dat plaats vindt op het Instituut voor Kernfysisch onderzoek te Amsterdam onder leiding van prof. dr. J. KISTEMAKER.

Toen "De Waarheid" deze vroeg hoe hij de Amerikaanse stap kon verklaren verwees hij naar Buitenlandse Zaken.

13 oktober

Grote ongerustheid over dreigende West-Duitse A-bom. Prof. GROTH van de Universiteit van Bonn heeft medegedeeld, dat het laboratoriumstadium van het onderzoek voltooid is. De Westduitse firma's Degussa en Nukem zijn met het procedé bezig. Volgens het Handelsblad is de rol van Nederland niet duidelijk.

14 oktober

Foto's van het FOM-laboratorium.

Aangenomen moet worden, dat dit laboratorium o.l.v. prof. dr. J. KISTEMAKER al twee jaar actief meewerkt aan de "voorbereiding van kernwapens" voor de nieuwe Wehrmacht.

Nauw contact met I.G. FARBEN. In april 1959 bezoek van Ir. F. KELLING en drs. J. LOS, medewerkers van prof KISTEMAKER aan het Marx Planckinstitut für Strömungsforschung" te Göttingen.

Prof. KISTEMAKER bezocht in oktober 1959 prof. GROTH en in december 1959 Dr. BOETTCHER van Degussa. Korte verklaring van wat ultracentrifuge is.

15 oktober

CPN-fractie in Amsterdamse Gemeenteraad vraagt B. en W. onderzoek betreffende "atoom-activiteiten".

Prof. GROTH is de man, die in 1939 HITLER attendeerde op de mogelijkheid atoombommen te maken. Vlak voor de oorlog is hij in Hamburg begonnen en daarna 3 maal verhuisd, laatstelijk naar Celle. Het is onjuist dat men in Nederland en in Duitsland pas na de oorlog met dit proces begonnen is. Wel schijnt het dat Amsterdam de oplossing van het probleem gevonden heeft waar men in de oorlog in Duitsland niet toe kon komen.

17 oktober

Geen berichten. (Op deze dag is mogelijk tijdens de gebruikelijke bijeenkomst van het Dagelijks Bestuur van de CPN beraadslaagd over de verdere opzet van de campagne tegen prof. KISTEMAKER).

18 oktober

Prof. KISTEMAKER heeft tijdens de oorlog in dienst gestaan van een geheime Duitse organisatie die gegevens verzamelde voor HITLERS oorlogvoering. Deze organisatie "Cellastic" had de opdracht gegevens te verzamelen over het Franse atoomonderzoek. Als staflid van "Cellastic" was hij van 1942 tot 1944, toen hij nog verbonden was aan het Kamerlingh Onnes-instituut te Leiden

VERTROUWELIJK

herhaaldelijk gestationeerd in het bezette Parijs. Daarmee komt zijn activiteit als leider van het Ultracentrifuge-onderzoek in een nog scheller licht te staan.

Nogmaals worden contacten met prof. GROTH en Degussa gereleveerd. Hierna volgt een korte levensbeschrijving van prof. KISTEMAKER. Aan het slot daarvan heet het: "naar thans blijkt, heeft dr. KISTEMAKER reeds tijdens de bezetting ten behoeve van de Duitsers zijn wetenschappelijke opleiding gebruikt. Samenwerking met de Duitse militaristische kringen in het vlak van leger, concerns en wetenschap is voor hem dus niets nieuws".

19 oktober

De kop boven het artikel: "Inzet toen en nu: de A-bom! KISTEMAKER (Parijs '42-'44, Amsterdam '47-'60): Samenwerking met dezelfde Duitse trusts".

Herhaling van het relaas van KISTEMAKER's optreden voor "Cellastic" te Parijs. Achter "Cellastic" staat "Degussa", een onderneming van I.G. FARBEN. De man achter de schermen van "Degussa" is Herman ABS, een oorlogsmisdadiger, 1945 gearresteerd, maar evenals KRUPP vrijgelaten.

20 oktober

De werkzaamheden van prof. KISTEMAKER beogen het maken van kernwapens. Enkele stemmen: uit de DDR, prof. FUCHS, uit de DBR, "Der Spiegel". Een foto van prof. GROTH, die samenwerkt met KISTEMAKER en "Degussa".

Als tegenhanger van KISTEMAKER's werk in Parijs een uitvoerig artikel over (de communist) prof. JOLIOT-CURIE, die de Duitsers tegenwerkte.

21 oktober

Boven het artikel een foto van een schutting en de buurt van het FOM laboratorium waarop staat geklad: KISTEMAKER = A-bom-maker, met daarachter een hakenkruis.

Onder opsomming van wat al over de zaak in De Waarheid is vermeld wordt de vraag gesteld, waarom de "NAVO-pers" evenals KISTEMAKER zwijgt. Aan de kranten is de opdracht gegeven: stilte. Evenwel, uit vele brieven blijkt dat de waarheid doordringt en dat de verontwaardiging groot is. Ook blijkt daaruit de wens tot actie tegen het gevaar.

22 oktober

Een herhaling van het verhaal over de samenwerking tussen KISTEMAKER en GROTH aan het ultra-centrifuge-object. De Prawda heeft over de zaak al een waarschuwend artikel gepubliceerd. Ook wordt weer herhaald dat KISTEMAKER in de oorlog voor "Cellastic" werkte.

24 oktober

Talrijke mannen en vrouwen hebben zaterdagmiddag in Amsterdam-Oost gedemonstreerd om de bevolking te waarschuwen tegen de gevaarlijke praktijken van het nabij gelegen Laboratorium. Wederom: de leider daarvan is in de oorlog medewerker geweest van een Duitse nazi-organisatie te Parijs.

25 oktober

Een foto van de bekladde woning van KISTEMAKER. Verontwaardigde buurtbewoners hebben hun hart gelucht. Ongerustheid in de universitaire wereld. Wederom, KISTEMAKER was in de oorlog als staflid verbonden aan "Cellastic", de dochteronderneming van I.G. FARBEN's "Degussa".

De Amsterdamse raadsfractie van de CPN heeft voor woensdagmorgen de binnen- en buitenlandse pers uitgenodigd voor een persconferentie.

VERTROUWELIJK

VERTROUWELIJK

26 oktober In dit nummer twee afzonderlijke artikelen. Onthulling tijdens CPN-persconferentie. In vette letters: "Met KISTEMAKER werkte prof. KETELAAR voor de Duitsers. Na de oorlog samen aan atoom-project". Ook hij stond in dienst van de geheime Duitse organisatie "Cellastic". Deze mededelingen werden op de CPN-persconferentie gedaan door Harry VERHEIJ. Deze bracht daarbij het boek "Alsos" van prof. GOUDSMIT ter tafel. GOUDSMIT had in 1944-1945 de leiding over een wetenschappelijke inlichtingengroep van de Amerikaanse geheime dienst. Deze groep stelde een onderzoek in naar de "Cellastic"-affaire. VERHEIJ verschaftte de journalisten een grote hoeveelheid gegevens over de activiteiten van prof. KISTEMAKER in "Cellastic"-verband. Hij verzocht hen de feiten bekend te maken.

27 oktober Mededeling, dat na de publicaties in "De Waarheid" thans Het Parool met de erkenning is gekomen dat het ultracentrifuge-object van prof. KISTEMAKER in hoge mate militair van aard is. In dit artikel wordt uit "Het Parool" veel geciteerd. Gemeld wordt nog dat een groepje Amsterdamse studenten een onderhoud heeft gehad met prof. KISTEMAKER. Deze wenste zich niet over de ernstige beschuldigingen tegen hem, die door studenten per manifest waren bekendgemaakt, uit te laten.

28 oktober Onder de kop "Journalisten op CPN-persconferentie zwijgen.... Nederlandse (?) pers beschermt voorbereiding Duitse A-bom" wordt er met verontwaardiging melding van gemaakt, dat de negen bladen, het ANP, die op de conferentie vertegenwoordigd waren, met geen enkel woord daarover schrijven. "Willen zij zich medeplichtig maken aan de voorbereiding van een Duitse A-bom revanche?" Volgt Publicatie van een samenvatting van alle tot nu toe bekendgemaakte "feiten". Tengevolge van de uitwerking van berichten in De Waarheid, zal "het stilte gordijn" rond regering, NAVO-pers, FOM en KISTEMAKER-KETELAAR weldra worden doorbroken.

(Wellicht wordt hiergeduid op de mogelijkheid, dat de Nederlandse regering van Sowjet-zijde omtrent de kwestie, vragen zullen worden gesteld).

VERTROUWELIJK